

WESTNIK

NOTICIERO

I

1972

XXIII

129903

OBVESTILO UREDNIŠTVA

Uredništvo Vestnika obvešča vse bralce, da je zaradi obilice gradiva moralo v tej številki opustiti nekatera zaglavja (Naši jubilanti, Nove knjige in dr.), ki bodo prišla na vrsto v prihodnji številki.

OBVESTILO UPRAVE

Zaradi zvišanja tiskarniških stroškov je uprava Vestnika primorana zvišati naročnino v Argentini od sedanjih 1.000 pesov na 1.600 pesov na leto. Za ostale kraje ostane naročnina ista kot do sedaj. Ker se Vestnik vzdržuje zgolj z naročnino in darovi v tiskovni sklad, prosimo vse naročnike, da čimprej poravnajo zaostalo naročnino in tudi naročnino za tekoče leto. Hvaležni bomo za darove v tiskovni sklad.

VESTNIK je glasilo slovenskih svobodnjakov, vključenih v ZDSPB. Izdaja ga konzorcij. Predsednik Edi Škulj, Ramón Falcón 4158, Suc. 7, Buenos Aires. Ureja uredniški odbor. Naslov uredništva in uprave: Ramón Falcón 4158, Sucursal 7, Buenos Aires.

VESTNIK (Noticiero) es el informativo de los combatientes anticomunistas eslovenos. Editor y redactor responsable: Eduardo Škulj, Ramón Falcón 4158, Sucursal 7, Buenos Aires.

VESTNIK (Noticiero) is the voice of slovenian anticommunist veterans.

Ovitek: arh. Jure Vombergar

Naročnina: Argentina 1.600 pesov, Južna Amerika: enakovrednost v dolarjih, ZDA, Kanada: 3.50 dolarja, Evropa: enakovrednost ameriško-kanadske naročnine. — Za letalsko dostavljanje doplačati 3.50 dolarje.

Impreñta: Talleres Gráficos Vilko, Estados Unidos 425, Bs. Aires (33-7213)

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.036.986.

PD 219/1979

VESTNIK-NOTICIERO

1972/I — 15-2-1972

Director: Eduardo Škulj, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires (7)
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.036.986

Preprostost, zaupanje, pogum

Na božičnici DSPB v Clevelandu je naš zvezni predsednik, pisatelj Karel Mauser povedal zbranim rojakom nekaj tako klenih misli, da se nam zdi prav, da jih objavimo ter tako z njimi seznanimo vse naše borce in bralce „Vestnika“.

Do božiča je samo še teden dni. To so dnevi, ko pestujemo svoje spomine, ko si pokličemo v misli tega in onega, s katerim smo nekoč božičevali pa je zdaj delač od nas ali morda celo v večnosti.

Bilo bi seveda napak, če bi za te dni igrali samo na mehko struno spominov, zakaj božič je resničnost in iz resničnosti si človek ne sme jemati samo mehko in sladkosti. Tako namreč življenje ni. Božič je stvarnost, je skrivnost, ki je spremenila svet in dolga stoletja. Izpolnjeno je bilo pričakovanje, toda odpirale so se v zgodovini že nove strani in takoj te so bile obrizgane s krvjo nedolžnih otrok, z mrtvim pogledom obglavljenega Janeza Krstnika in čez nekaj let s smrtjo mladega diakona Štefana. Božič, dragi prijatelji, je bil resničnost v prvem hipu, trda resničnost. In tak je ostal. Ne moremo pozabiti svojih skrbi in svojih težav, čeprav so božični dnevi tukaj. Ne moremo pozabiti trpljenja posameznikov in milijonov, ker je v teh dneh blagost in lepota. Toda eno moremo in moramo; da bo božič za nas resničen in lep: zložiti vse skrbi, naše, naših dragih, tudi narodove, katerega člani smo, k jaslicam, k nožicam božjega Otroka, da čez vso to grmado pride njegov blagoslov. Lažji bodo križi, lažje bodo skrbi in večje bo upanje, da bomo vedno imeli dovolj moči, da jih bomo nosili. Saj prazniki niso za vekavo mehko, prazniki so tu, da v njih gledamo postaje svojega življenja, rast dobrega in borbo s hudim. Mehkost se razstopi in ko se v Silvestrovi noči odpro vrata v novo leta — kaj bi z vekavo mehko? Življenje je lepo zavoljo tega, ker ga pričnemo z novoletnim dnevom in končamo s Silvestrom, pa je vsak dan nov, vsak dan neznan, vsak dan pričakovan in v njem odkrivanje tistega, kar je do zadnje pike v naprej znano le Bogu.

Glejte, dragi prijatelji: Izraelci so pričakovali mogočnega kralja, ki bo zdobil Rimljane, pa se je v prvi sveti noči rodil Otrok. Tolikokrat v življenju čakamo na velika znamenja in pričakujemo velikih dejanj — pridejo pa majhna in preprosta. Marsikdaj jih v neki zagrenjenosti niti ne pogledamo dobro, zakaj, če bi jih, bi videli, da so v bistvu večja, celo večja kakor smo jih pričakovali. **Bog vedno prihaja preprosto in sprejema preprosto, celo Kralje je sprejel na slami. Prihajajmo v preprostosti tudi drug k drugemu in sprejemajmo drug drugega v preprostosti.** Pismouki so znali iz stare zaveze izračunati čas Jezusovega rojstva, učeni so bili v razlagi Mojzesove postave, prvi sveti večer pa so zamudili. V njih srcih ni bilo prostora za preprostost, zato v ovčji staji ni bilo prostora zanje.

Kakšna velika razlika med prihodom Jezusa-Otroka na ta svet in odhodom Jezusa-moža s tega sveta. Ob prihodu v sveti noči velika, svetla zvezda in gruča pastirjev, ob odhodu tema sredj dneva, strašen potres, skale so pokale, zavesa v templju se je razparala od vrha do tal. V preprostosti je prišel, v mogočnosti odšel.

Mislimo na to v teh časih, ko vsak vse ve in edino pravilno ve. Če bomo znali svoje znanje, ki nam ga dajeta šola in življenje vzkladiti s preprostostjo, bomo božič prav doživeli in spoznali tudi globlje, da vsaka mogočnost more zrasti le iz preprostosti.

In kar še posebej potrebujemo v teh dneh in je v jaslicah tako vidno: pogum. Ta Otrok na slami je tisti, ki je čez leta rekel: Ne bojte se, jaz sem z vami. Ta Otrok je isti, ki je pozneje pomiril vihar, ozdravljaval bolne, obujal mrtve. Če je kje skrb, pri jaslicah je vedno prostor, da jo odložiš. Če je žalost, božje roke jo vzemo, če plašnost, zaupanje cvete iz jaslic. Če obup, lepega miru je pri božji družini veliko. Ne poskušajmo sami nositi skrbi in težav, žalosti in križev. V našem življenju nam je Bog rad za Simona iz Cirene.

Preprostost, zaupanje in pogum — to so darovi jaslic in te si voščimo za letošnji božič. S temi tremi darovi pojdemo v novo leto, v vsak dan novega leta.

Te darove, dragi prijatelji, voščim vam vsem, ki ste tukaj in tudi vsem vašim dragim. Voščimo jih v duhu tudi vsem Slovincem doma in po svetu in bodimo prepričani: **iz preprostosti raste zaupanje in iz zaupanja cvete pogum.** Če bomo imeli med seboj to troje in naj strani novega leta hranijo kar hočejo — odpirali jih bomo brez strahu in bomo znail združevati božič s Kalvarijo. To namreč naše življenje je.

Hodimo s svetlo zvezdo kakor Modri. Vodila jih je do jaslic in vodila nazaj domov.

Naj še nas!

Slovenski čas

I.

Naš čas, slovenski čas, ni bil nikdar spokojen, jasen.
Iz veka v vek je bil vojská
vihar
besnel v naš bridki kvar.
Za nas je zmerom kdo v rokah imel gospodstva bič,
tako tuj plemič brez srca,
graščak,
kot sleherni veljak.
Kot sužnji sojeni, tepeni bili smo brez prič,
ko da nad nami ni Boga
biló
z usmiljeno rokó.
Morda je bil naš vzdih pretih, naš jok premalo glasen,
skrit svetu s sragami solza,
ker sram
umikal ga je v hram.
Morda je bil naš ozki svet za tuj pogled prekrasen
s krasoto jezer, rek, poljá,
dolín,
snežnikov in planín,
da našo rast je ta in oni sosed hodil strič,
pa bodisi razevet duha,
pa naj
bo sad, vsajen v naš kraj,
in da nihče nikdar ni bil na naših tleh napasen,
uročen z lakoto želja,
da vse
v svoj prid iz nas izžme.
Naš križev pot brezpravnih ni bil kratek, le začasen,
ki z enim rodом se konča,
za dan
vstajenja nanj poslan, —
ko da v neskončnost gre, ga varal je obljuje grič,
kažoč
mu čast, oblast in moč,
in v bratomoru ga izgrešil, za prostost prekasen,
v občestvu narodov sveta
prezrt,
v namenu, upu strt, —
pa ni bilo srca, ki bi presunil ga naš krič,

ne v tujem svetu, ne doma,
ko čas
v pogin pehal je nas...
Pa nas vkljub temu strla ni dozdej nobena pest
udarniška, ne kij ne meč
dvorezen,
prezirajoč ljubezen;
pa najsi v svet smo vrženi iz svojih rojstnih gnezd,
po vseh celinah vdilj blodeč
v temine
sveta brez domovine.
Ni smrti zanj, ki sebi, zemlji, Stvarniku je zvest,
v svoj sluteni vrh koprneč
z očitnim
slovenstvom samobitnim.

II.

Pretrgaj se za vekomaj usodno zagrinjalo,
zastrtost naša in gorje,
ko bit
slovenska tiplje v svit,
da nas presije, prerodi svobode polne sij
ter v naša srca in željé
prispe
pomlad, jih razcvete!
Ponos, ti strah manjvrednosti iz glav in src izbij
in iz zenic otri solze!
Naj vrisk
oznani konec stisk!
Dovolj že v naših koreninah sil se je nabralo,
da v narodni razmah vzkipe
za rast,
razcvet, ki nam bo v čast!
A glej: čeprav zločincem vojnim strto je bodalo
in so jim zvezane roke,
ki črt
sejale so in smrt,
čeprav pravica je zdrobila njih plenilni kij,
še vedno kremplji njih drže
posest
tal naših, naših mest,
da z njo bi zlo poraženo pravici kljubovalo.

A v nas iz dne v dan bolj zore
moči
v tem boju brez krvi,
da tam, kjer naše ljudstvo svojim knezom je dajalo
oblast, — tam naše bo ime
kot med
sladko zvenelo v svet.
Rojak, ostvari svoj namen in roparjem izvij
last našo in razpni mejé
čez vsa
že davno naša tla!
Slovenec, kmalu v našo prst zasadil boš oralo
za sad obilen in klasjé!
Vse, kar
bohota se v tvoj kvar,
izruj in svoje samobitnosti se naužij!
Čuj, slave vek nas kliče že!
Juhej!
Vse sam blesk zanaprej.
Naš temni tisočletni čas se zmerom bolj jasni;
kot jutra vedrega sijaj
brez znaka
grozečega oblaka
prostosti in pravice polnost za naš srp zori.
Ko da nas Stvarnikov smehlaj
ozarja
ter nam zlat vek podarja,
se v naših srcih narodna zavest, ponos budi.
Še malo — pa nas čas brez saj
in sence
zajel bo vse Slovence! —

Tibor Tabor

Je in ostane naša prva naloga rušiti in zrušiti komunistično tiranijo, ki je podjarmila našo domovino. Res je, da so naše sile skromne. Toda spomnimo se, da ~~so~~ bile tudi sile apostolov zelo skromne, pa so le premagale mogočni rimski imperij. Takó bomo tudi mi zmagali, če bomo svoje — navidezno skromne — sile brez oklevanja in strahu postavili v boj zoper komunizem, ki je največji sovražnik krščanstva in sploh človeštva.

Senator Lausche v Ljubljani

Vendar ena novica, ki nas je napolnila z veseljem in upanjem. Predsednik Združenih držav Amerike je poveril našmu uglednemu rojaku bivšemu guvernerju in senatorju F. Lauschetu organizacijo ameriškega informativnega središča v Ljubljani.

Zakaj ameriška vlada prav v tem času ustanavlja svojo postojanko v Ljubljani in zakaj je organizacijo te postojanke poverila tako visoki slovenski osebnosti kot je g. Lausche?

Oboje ima velik političen pomen. Oboje je odgovor na namene in prizadevanja Sovjetske zveze, ki hoče v imenu Brežnjeve doktrine zasesti Jugoslavijo in tako priti do Jadranskega morja in s tem dobiti prevladujoč položaj v Sredozemlju. Sovjetska zveza si je za te namene poiskala „zaveznika“ pri hrvatski skupini okoli dr. Jeliča, ki upa, da bo Sovjetska zveza razbila Jugoslavijo in ustanovila hrvatsko državo, ki bo za plačilo za to uslugo odstopila Sovjetski zvezi vojaške baze, zlasti na Jadranskem morju.

Združene države Amerike so napravile že več potez, ki naj pokažejo svetu, zlasti pa še Sovjetski zvezi, da niso in ne bodo brezbrizne spričo takih sovjetskih akcij, ki zadevajo v živo ameriško politiko. Take poteze so bile npr. Nixonov obisk Jugoslavije, povabilo Tita v Ameriko, nove pošiljke orožja Jugoslaviji in sedaj še Lauschetovo imenovanje za organizatorja informativnega središča v Ljubljani. To so vidni izrazi ameriške politike z ozirom na sovjetske grožnje. Sulzberger sicer piše, da se bodo ZDA in sploh ves zapad ob sovjetski zasedbi Jugoslavije zadovoljile s papirnatiimi protesti, kakor se je to zgodilo v ogrskem in češkoslovaškem primeru, toda to ponovno Sulzbergerjevo pisanje, ki pogosto izraža mnenje ameriške vlade, je verjetno treba razumeti tako, da Sulzberger izziva ameriško vlado, da naj se v tem primeru nikakor ne zadovolji samo z besedami in papirnatiimi protesti. Prav značilno je to, da je Nixon poslal Lauscheta v Ljubljano prav sedaj, ko je Sulzberger pisal svoje članke o namenih Sovjetske zveze, ki so vzbudili svetovno pozornost.

Senator Lausche je ameriška predstraža v naši prestolnici. To je vesela novica, ki naj nas — slovenske politične emgirante in še posebej slovenske protikomunistične borce — najde edine, enotne in pripravljene.

Gospodu Lauschetu toplo čestitamo na visokem in važnem imenovanju in ga prosimo, da v naši prestolici krepko brani slovenske interese, da dobro spozna želje slovenskega ljudstva in da naj bo pri predsedniku Nixonu in pri ameriškem ljudstvu tolmač resničnih želja tega ljudstva.

Prav je storila naza Zveza DSPB, da je g. Lauschetu toplo čestitala ob njegovem visokem in važnem imenovanju.

○ KATYNSKEM POMORU

(Nadaljevanje in konec)

3. Posledice Katynskega odkritja

13. aprila 1943 so Nemci odkrili Katynski pomor, kakor smo poročali, in takoj začeli z Goebelsom veliko propagando proti Sovjetiji. Poljaki so se kmalu prepričali, da so to tisti pomorjeni poljski častniki, ki so jih zaman iskali načelni voditelj Sikorski, poslanik poljske vlade v Sovjetiji, organizator poljske vojske v Rusiji, gen. W. Anders in katere je „iskal“ tudi Stalin po vsej Rusiji, celo na Solovjevskih otokih, pa jih ni bilo od nikoder. Poljska armada se je zbirala iz vseh krajev taborišč, resnično živi skeleti, izmučeni in lačni, ter je iz njih general Anders nabral kakih 115.000 vojakov, kljub vsemu oviranju sovjetskih oblasti, Stalin je celo zahteval, naj se ta vojska zniža na 44.000 mož in da naj se bori na ruski fronti pomešana z drugimi sovjetskimi vojaki. Andersa ni bila volja boriti se za sovjetsko zmago na sovjetski fronti, in tudi Churchill bi poljsko vojsko rad uporabil na svoji fronti, Ker je Sovjetom bilo na tem, da zabodni zavezniki čimprej odprejo „drugo fronto“, Stalin ni hotel odbiti njihove želje. General Anders je v avdienci 10. marca 1942 pri Stalinu uspel, da je Stalin dovolil prenos II. korpusa na Bližnji vzhod, v Iran (Perzijo). Ta exodus iz Sovjetije je bila zgodovinska zmaga generala Andersa nad Stalinom, in izvršil se je v drugi polovici leta 1942. Anders je takoj spoznal, kakor pravi v svoji knjigi (str. 136), da Sovjetska zveza ne bi dovolila močne in dobro oborožene poljske vojske, temveč bi hotela imeti svojo kontrolo nad njo in nad vsemi poljskimi problemi. Prepričan je bil, da Sovjetske zveza ni zvest zaveznik, temveč da hoče, da bi poljska vojska pomagala izključno komunistični zmagi in s tem degradaciji vsega ostalega sveta.“ Še marca 1942 je general Anders pri Stalinu spraševal o bivališču častnikov iz teh treh taborišč, in Stalin je tedaj odgovoril: „Morda so na otokih Franc Jožefa? Morda so ostali na teritoriju, zajeti od Nemcev, pa so se raztepli? Nimamo razloga, da bi jih zadrževali.“ Ko je potem general Anders govoril s Churchillom v Kairu 22. avgusta 1942, je ponovno omenil brezuspešno iskanje poljskih oficirjev, pri čemer je Churchill opomnil, da „jih verjetno Stalin ne pusti iz strahu, da bi pričevali o slabem ravnanju z njimi v taboriščih.“ Anders je tedaj izrekel zadovoljstvo, da se bo lahko boril kot del vojske generala Wilsona. (str. 138.)

Toda medtem, ko je gen. Anders zapustil Sovjetijo s svojo vojsko, so Sovjeti takoj začeli organizirati ostanek poljske vojske, dezertarje iz Andersove vojske pod vodstvom polkovnika Berlinga, ki je vzel tudi ves arhiv kot njegov poveljnik na bazi v Krasnovodsku. Istočasno se je ustano-

vila tudi Zveza poljskih patriotov, kjer je imela vodilno vlogo pisateljica Wanda Wasilewska, hčerka nekdanjega poljskega zunanjega ministra, že tretjič poročena, zdaj z ukrajinskim sovjetskim političnim komisarjem stalinistom Korneiĉakom.

Ko se je tako Stalin znebil ene vojske, nekomunistiĉne, je zaĉel organizirati „narodno poljsko osvobodilno gibanje“ v okviru sovjetske politike in Rdeĉe vojske.

Anders je pozneje napisal: „Samo Ńe v teh mesecih je bil mogoĉ izhod iz Rusije, par mesecev pozneje bi bilo prepozno, in vsa ta poljska nekomunistiĉna vojska bi bila znova raztresena po koncentracijskih taboriŃih.“

V tak poloŹaj je udarila bomba o nemŃkem odkritju Katyna. Poljaki so takoj, ne da bi vpraŃali Sovjete, zahtevali raziskovanje Mednarodnega Rdeĉega kriŹa. Sovjeti so zamerili Poljakom, da so to zahtevo postavili, ne da bi vpraŃali nje — zaveznike. in zahtevo odklonili. Odklonil pa jo je tudi Rdeĉi kriŹ v Źenevi sam, ĉeŃ — kot piŃe Churchill (El vuelco del destino, pág. XXXVII), da „ne more podvzeti nobene preiskave o nemŃki ovadbi, dokler podobne proŃnje ne prejme tudi od sovjetske strani.“ Sovjeti pa so zeĉali hudo gonjo proti poljski vladi v Londonu, ĉeŃ, da stopa na hitlerjevo stran in podpira Goebbelsa. Ko je Eden zvedel za Katyn, je bil ves divji in je grozil s prelomom zavezniŃtva. Tudi Churchillu ni bilo prav, kajti prav tedaj „je hotel poljsko vojsko uporabiti za udarec Evropi pod trebuh t. j. za invazijo na Balkan in srednji vzhod“ (general Kukiel, Glos polski 30. jul. 1971). Sovjeti pa so oĉitali Andersu, da je „dezertiral od Stalingrada“. Po hudi napetosti je 25. aprila 1943 — na veliko noĉ, od nedelje na ponedeljek ob 15 — izroĉil Molotov poljskemu poslaniku Kotu noto, v kateri „oĉita Poljakom, da so zdrsnili na pot sporazumevanja s Hitlerjem, nehali vzdrževati razmerje do SZ, sprejeli sovraŃnikovo staliŃe proti SZ. Zato prekinjanjo vse zveze z begunsko vlado Poljakov.“

Amerikanec Wl. White, ki je bil tedaj v Rusiji (Mi informe sobre los rusos) piŃe v posebnem poglavju (str. 144 dalje), da je bila najstroŹja cenzura o pisanju Katyna in to zgolj v sovjetskem smislu.

Tako je Katyn povzroĉil razdor med zavezniki: Poljaki v Londonu in Sovjetsko zvezo.

In takoj po Katynu je postavil Stalin oĉielno novo prosovjetsko poljsko vlado v Lublinu.

Źe v SZ so Andersovi zaĉeli zbirati dokumente o teh ĉastnikih in njih usodi. Josef Capski je tedaj po spominih ugotovil, da je bilo v onih treh taboriŃih Ńe 6. aprila 8700 ĉastnikov ter 7000 podoficirjev. Tam je bilo 12 generalov, (le dva sta se reŃila!), 300 polkovnikov, 500 majorjev, 2500 kapetanov in rotmistrov, 600 le'alskih ĉastnikov, okrog 800 zdravnikov med njimi veĉ znanstvenikov, univ. prof., ki so bili rezervni oficirji itd. Takoj po vojni (1948/49) so Andersovci izdali vse dokumente v omenjenih dveh knjigah z vsemi imeni Źrtev, kar jih je bilo mogoĉe ugotoviti.

Toda zavezniki so vsaj oficijelno še vzdrževali tezo nemškega pokola, zahtevali pa so dokazovanja in pričevanja o nasprotnem. Pri tem so se pa pokazale težkoče: udeleženec nemške komisije je po vojni izjavil, da je bil prisiljen pričati za sovjetsko krivdo. Dva višja poljska častnika — eden je bil polkovnik Berling —, ki sta bila pri pogovoru treh sovjetskih veljakov z Merlukovim tedaj, ko je rekel: „My sdielali s nimi boljšuju ošibku“ (Mi smo napravili z njimi (častniki) veliko napako), sta zdaj pričala, da je rekel: „Napravili smo veliko napako, ko smo večino izročili Nemcem.“ Izmed treh prič torej sta bila dva pristaša prosovjetske poljske vlade. Tako so Angleži iskali resnico in je niso hoteli in ne mogli najti, čeprav so vedeli zanj in jo zase priznavali, kar je razvidno iz Churchillovih Spominov.

Toda na pritisk Poljakov v ZDA za ugotovitev katynskega umora, se je začela v ZDA velika kampanja, ki je prisilila kongres ustanoviti l. 1951 posebno komisijo, ki naj to stvar razčisti. Tedaj je ves svet pisal o Katynu in videti je bilo, da bo kongres obsodil Sovjetsko zvezo za zločin, zlasti še, ko se je tedaj nekaj podobnega godilo v Koreji. Toda po Stalinovi smrti je komisija ostala brez rezultata, kajti razmere so se spremenile in bivši zavezniki so bili mnenja, ki ga je izrekel Churchill, da „o tej zadevi ni treba diskutirati“ (Glas kanadskih Srba, 13. 5. 1971).

Katynskega zločina ne omenja obtožnica proti nemškim vojnim zločincem, še manj seveda ga naprtuje sovjetom, ki so sedeli med sodniki. Omenjal se Katyn ni, ker ni bilo nobenega tožnika. Eksilna vlada sploh ni bila pripuščena na pričevanja, prosovjetska poljska vlada pa ni obtoževala Sovjetov, kot sovjetski satelit je morala molčati ali pa pričati v njihov prid...

Tudi Hruščev v svoji znani obsodbi Stalinovih zločinov katynskega zločina ne omenja in ga ni obsodil. Verjetno zaradi soudeležbe pri njem, kajti Hruščev je bil med vojno vodilna osebnost v zadevah Ukrajine in Belorusije, kjer se je zločin izvršil.

*

Slovenci ob tem odprtju debate o katynskem zločinu v ameriškem kongresu nismo molčali. Takoj smo povezovali katynski zločin s kočevskim pomorom. Tako sem 11. oktobra 1951 napisal za Svobodno Slovenijo uvodnik Katynski umor — svetovna zadeva, kjer smo zahtevali, da Komisija pozove na odgovor „tudi Tita in njegovo komunistično vlado za udeležbo pri slovenskih katynskih jamah...“ Pred mednarodno ameriško organizacijo National Catholic Resettlement Concil je tudi zastopnik Lige katoliških slovenskih Amerikancev, ing. Vladimir Remeč uradno zahteval, naj se v resolucijo te močne organizacije sprejme tudi sklep:

„Svetovna vest ne bi smela dopustiti, da taki zločini ostanejo nekažnovani. Zdaj je čas, da ameriški katoličani poskusijo vse, da ameriška vlada

vkluči ta pokol domobrancev v preiskovanje znanega zločina pri Katynu“ (Ameriška domovina, 24. marca 1952).

Ko je ameriški poslanec poljskega rodu T. Majchrowicz imel na Alliance College v Cambridge Springs predavanje o katynskem zločinu in delu parlamentarne komisije, katere član je, je na vprašanje v debati, ali „misli kongres raziskavati tudi komunistične zločine v Jugoslaviji,“ odgovoril, „da za kaj takega pa odbor ni pooblaščen“ (Ameriška domovina, 20. maja 1952).

Tako je tudi ob tej priložnosti zamrl katynski krik po zadoščenju, z njim pa tudi slovenski.

4. Z molkom pokriti zločini

Katynski pomor je zadeva molka in še ni raziskan. Ko se je pred desetletjem napravil film o umoru, je ta imel tri dele: I. del: nemška verzija, II. del: sovjetska verzija, in III. del: delo omenjene Parlamentarne komisije brez vidne obsodbe. Poljaki doma na Poljskem vedo dobro, kdo je zločinec, toda oficijelno so še lani bili kaznovani študentje, ki so razširjali „lažnive vesti o Katynu“.

V tak položaj je sedaj (1970) padla nova zahteva angleške javnosti po razčiščenju Katyna. Postavil jo je v parlamentu poslanec Airey Neave, zlasti še, ker se je pojavil Abramah Vidroj, žid s pričevanjem, da mu je „sovjetski major Josua Sorokin izjavil, da so Sovjeti pomorili več tisoč poljskih častnikov v gozdovih pri Katynu“ (AD, 12. oktobra 1971).

Toda: zopet so se potresle gore, in zopet se je rodila — miš.

Anglija je odklonila postaviti Katynski zločin pred svet, toda ustanovil se je angleško-poljski odbor za postavitev spomenika katynskim žrtvam v Londonu, ali drugod na pomembnem mestu v Britaniji. V ta odbor so šli pomembni člani parlamenta, lordov itd. Zbirka za ta spomenik se vrši pod imenom „Katyn Memorial Fund“ in poljski časopis, ki to poroča (Kurier Polski, 18. 11. 1971) dodaja: „Poziv je namenjen vsemu svetu, ne dvomimo pa, da bo slednji Poljak priložil k njemu — svoj groš.“

Ne vemo, kako se je izrekla Konferenca za človečanske pravice na Dunaju, na kateri naj bi sprožil to zadevo poslanec Airey Neave (Glos Polski, 10. 9. 1971).

Vemo pa, da nam ta trenutek za obnovo procesa slovenskega Katyna, ali hrvaškega Pliberka, ali ukrajinske Vinice itd. prav gotovo ni naklonjen. Priče smo rokovanjem papeža Pavla s Titom, priče obiska Nixona Titu in kako ves svet občuduje Titov „humanizem“.

Armenci čakajo že petdeset let, Poljaki trideset, Slovenci in Hrvati petindvajset let... Kdo se ozira v času novega „apasigmenta“ na žrtve preteklosti?

Vs'ati je moral šele telesni in duhovni orjak kardinal Andrej Slippy, ki je te dni zavljal v vatikanski zbor kot ranjeni lev v imenu milijonov:

„Zakaj pozabljate na potoke prelite krvi in na hekatombe trupel?“
Sam si odgovarja:

„Zaradi diplomatskih pogajanj potiskajo ukrajinske katoličane, ki so toliko pretrpeli, da so pravi mučenci, ob stran kot neprimerne priče zlobne preteklosti. Postali smo ovira za cerkveno diplomacijo. Kaj moremo storiti?“ (Svobodna Slovenija, 28. 10. 1971).

Poljski, ukrajinski, slovenski, hrvaški Katynj so „s prstjo zasuta usta“, in kada^r zavpijejo, zakriče v gluho lozo brez odmeva...

In naj zato ne kričimo več, če zdaj, ta hip zločin ni obsojen?!

Še beseda o sožitju ali koeksistenci

Odkar je prebrisani Hruščev vrgel v svet besedo o miroljubnem sožitju med komunizmom in Cerkvijo, je dolga vrsta oblastnikov, politikov, razumnikov in kristjanov že postala žrtev te spretno nastavljene zanke. Vsak nasmeh iz Moskve in vsako taktično popuščanje rdečih voditeljev jim hodi prav v pomiritev lastne vesti, ko se zavzemajo za razna sodelovanja z od komunizma vodenimi ali okuženimi gibanji ter dopovedujejo lahkovernežem, ki jih na Zapadu, tudi znotraj katoliške Cerkve, ne manjka, da je komunizem postal bolj človeški in da se splača imeti stike z njim. Tako se poskuša v imenu nekega sožitja, ki daleč to ni in v imenu nekega dela za mir, ki pa daleč ne vodi k resničnemu miru med narodi, spremeniti tudi Cerkev svobodnega sveta v Cerkev molka.

Nočejo miru z Bogom

Mi nikakor nočemo biti glasniki kakega križarskega boja proti komunizmu. Kristus je ljubil mir in je celo izdajalcu Judežu dovolil, da ga je poljubil. V tem smislu je tudi papež Janez XXIII. menil, da bi ne bilo krščansko, odreči stisk roke komunistu. Toda to krščansko nastrojenje do teh, ki so v zmoti, nas ne sme zapeljati v napačno presojo narave komunizma.

Komunizem je in ostaja diabolichen sistem. „Napredni“ kristjan se bo ob tej ugotovitvi kar zgrozil, toda tako je! Komunistična ideologija je zgrajena na sovraštvu do Boga in to je demonsko, peklensko. Mi verujemo v obstoj hudiča in vemo, da Kristusovo Cerkev neprestano zalezuje. Tisti satan, ki je bil zmožen svoj čas polastiti se Kristusovega učenca in ga spremeniti v izdajalca, je tudi danes zmožen polastiti se kristjanov, organizacij in svetovnih gibanj ter z njimi nadaljevati borbo proti Bogu. Ni

mar v komunizmu očitna na vsak korak Luciferjeva težnja, da ustvari nekaj raj brez Boga?

Prepričani komunisti nočejo miru z Bogom, zato tudi nočejo dovoliti svobode Kristusovi Cerkvi. Ni svobode verskega pouka v deželah, kj jih Moskva drži krepko na povodcu. Partija nadzoruje vsak korak služabnikov Cerkve in se vtika v njene čisto notranje zadeve. Omejeno je število mest po semeniščih. Starši so pod stalnim pritiskom glede vzgoje otrok. Nekaj vsakdanjega so upravni ukrepi zoper tiste, ki so praktični verniki. S satansko prefriganostjo in prefinjenostjo se skuša odtrgati otroke od Boga že v njih rani mladosti.

Danes se komunistični voditelji izogibajo ustvarjati vidne mučence. Pastirje kot nadškofa Slipeja ali Berana so poslali v inozemstvo. Nekateri navnežji na Zahodu vidijo v tem začetek verske svobode na Vzhodu. Nočejo razumeti, da na svobodo spuščen škof še ni istočasno svoboden škof. Ni nobene razlike, če škof ne more opravljati svojega poslanstva bodisi ker je zaprt ali v neki hiši pod nadzorstvom ali pa odstranjen tako, da mora živeti v izgnanstvu.

Ni koristen vsak dialog

Nismo nasprotni dialogu z Moskvo, če ta razgovor vodijo za to usposobljene osebe. Toda bilo bi popolnoma zgrešeno, ta razgovor voditi tako, kot da je glede Cerkvi v komunističnih državah vse v redu in da tam preganjanja Cerkve ni. To bi pomenilo skočiti v hrbet našim preganjanim bratom in jim zapičiti nož v srce.

Bodočnosti Kristusove Cerkve ne bodo nikdar zagotovili kolaboracionisti, slabotni dušni pastirji in mirovni duhovniki, ki se iz katerega koli vzroka udinjajo zatiralcu in preganjalcu lastne Cerkve. Takj slabotneži žanjejo med vernim ljudstvom le sočutje in prezir.

Kaj ime ruska pravoslavna Cerkev koristi od tega, da se je v njenih vrstah našel mož, sedaj že pokojnj patriarh Aleksej in zato, da je Stalin Cerkev priznal, to Cerkev podredil partiji bolj kot je bila nekdanj podrejena carjem? Potem ko so brezštevlnj ruski verniki, duhovniki in škofje potrdili svojo zvestobo do Kristusa z lastno krvjo, potem ko je ruska Cerkev doživela nepretrgano vrsto udarcev, prevar in nasilja, potem ko je komunizem zaprl še v času Hruščeva stotine svetišč in desetine semenišč, ko so premnogi duhovniki prisiljeni, da se kot potepuhi potikajo okrog ali vršijo službo pomožnih delavcev v tovarnah, je patriarh Aleksej smatral za politično modro, da se pokloni Stalinu in se mu usužnji. Pomagal mu je uničiti v imenu veleruskega nacionalizma Cerkev v Ukrajini in postal propagandist komunističnega režima v inozemstvu. Resnična ruska Cerkev se je pa medtem umaknila v podzemlje, tam živi naprej in čaka, da bo napočil čas, ko bo prosta slabotnih vodnikov zaživela v resnični

svobodi. Vse upanje preganjanih kristjanov sloni na tistih neuklonljivih možeh, ki se upajo povedati resnico o komunizmu in ne izdajajo njih interesov s tem, da si skušajo pridobiti pri vladajočih komunističnih mogoteh kako prehodno korist.

Naša velika odgovornost

In prav v tem je odgovornost rimske Cerkve do Cerkve v molku silna in zgodovinska. Rimski Cerkev se rado očita — in to ne čisto brez podlage — da se je v prejšnjem stoletju vezala vse preveč na posedujoče in vladajoče kroge ter molčala k zahtevam izkoriščanih delavskih množic. Naj se danes ta napaka spet ponovi glede vere preganjanih pod komunističnim režimi?

Ni mar skrajno neodgovorno, po petdesetih letih raznih pogajanj s komunističnim režimi, potem ko so bili predstavniki Cerkve zmeraj izigrani, še vedno verovati v lažne besede, ko so dejanja komunistov redno drugačna, kot so njih obljube? Dokler Moskva resnično ne bo spremenila svojega ravnanja s preganjano Cerkvijo, si rimska Cerkev ne more dovoliti paktiranja z rdečimi vladaми ne da bi izgubila zaupanje preganjanih. In zaupanje teh trpinov je vredno več kot sporazumevanje z zatiralci vere. Izkušnja iz devetnajstega stoletja z delavci to jasno potrjuje.

Zal je v katoliški Cerkviji zadnje čase vse preveč gorečnejšev, ki bi radi odstranili v njej vse, kar je bilo predkoncilsko. Načeta je verska enotnost in cerkvena disciplina. Papeža Janeza XXIII. se postavlja zoper papeža Pija XI. Dobrota Janeza XXIII. je napačno prikazana. Celo njegovo okrožnico „Mir na zemlji“ skušajo nekateri tako razlagati, da se je zavzel za sodelovanje s komunizmom, čeprav to ne izhaja ne iz besedila ne iz smisla okrožnice.

Ne smemo podleči takim prevaram. Ne pozabimo, da v deželah, kjer vlada komunizem, še vedno verujejo v poslanstvo rimske Cerkve, saj se je do sedaj izkazala najbolj močna in odporna v vsakem preganjanju. Zmeda med nami katoličani prav glede napačnega pojmovanja sožitja s silami teme, ki jih komunizem v najbolj dovršeni obliki predstavlja, bi pomenila dati smrtni udarec temu pričakovanju.

P. Werenfried van Straaten

Boj proti komunizmu ni zadeva ene ali druge slovenske organizacije, enega ali drugega slovenskega lista, ene ali druge osebe; nihče ga nima in ne more imeti v zakupu. Boj proti komunizmu je zadeva vseh poštenih Slovencev, še več — zadeva vsega zdravega človeštva.

VETRINJSKO POLJE

VELIKA IZDAJA

Zgodilo se je že, da je sodišče izreklo krivo sodbo in usmrtilo nedolžnega. Po smrti nedolžnega pa je prišla resnica na dan.

Zgodilo se je že, da so tisoče po krivem obsodili na smrt. Na dan je prišla resnica, toda sodnikj molče. Prevelik je zločin.

Z lažjo so tiste dni nalagali slovensko kri na kamione v Vetrinju. Slovenska preprostost je verjela tujčevi hinavščini. Za skledo leče so prodali tuja življenja.

S petjem je šla mladina na kamione. Robci so vihrali, vriski so odmevali čez Vetrinjsko polje.

Kamioni so brneli, žene in dekleta, otroci so strmeli za odhajajočimi. Gredo, da jim pripravijo srečo. Veliko srečo, ki bo končala to pusto življenje.

Ne v Italijo, v Pliberk in Podrožico so vozili ljudi. In v Pliberku in v Podrožici je čakala smrt nanje. Od tam je vlačila svoje žrtve v Teharje in v št. Vid. In od tam na vse kraje. V kraške globače in jame, v jaške in rove. Tujčeva hinavščina in domača podlost sta si podali roke. Ni danes čas, da bi kdo mogel premeriti ves zločin. Čas sam, ki je največji zaveznik pravice, bo nekoč pokazal vse v pravj luči. Ne bodo ljudje sodili tega dejanja, zgodovina ga bo sodila. Zaman je vsako odrivanje. Kakor so tiho grobovi ob Dravi tam ob Liencu in špitalu, in vendar kriče, tako kriče vsi grobovj po kraških gmajnah, po tistih neznanih jamah, ki jim rihče ne ve imena.

Čas teče. Nihče ga ne ustavi. Tisti, kj so ubijali, bi danes radi videli, da bi se to ne zgodilo. Kri se namreč ne da izprati. Kri, četudj je sprnela pod zemljo, postavlja mejo do neba. In dokler bodo postavljali take meje, dotlej življenje ni mogoče. Zločini niso podstava za pošteno življenje. Če si ubijal v belih rokavicah, si zločinec in, če si ubijal kot prostaški človek, si ubijalec.

Čas je naš veliki maščevalec, ne mi! Čas sam bo zrešetal narode. „Ma-ne, tekel, fares“, se piše za mnoge.

In Tisti, ki te besede piše čez svet, je doma tudi v vetrinjski cerkvi. Ta je tedaj videl in pretehtal vsakega, ki je odhajal. In Ta bo, kj bo zah-eval visoko ceno za vsako kapljo po nedolžnem prelite krvi.

Kamioni so utihnili in na Vetrinjskem polju so ostale žene, dekleta in otroci. Rab je požrl tisoče, domovina deset tisoče.

Za smrt.

Še otroci so utihnili, ko je prišel glas. V črno so se oblekle žene. Vetrinjska cerkev je pila molitve.

Slovenski Katyn je bil zasut...

Slovenski človek v Vetrinju pa je dozorel. V eni sami noči. Iz otroka, ki je verjel vsako besedo, je zrasel v moža. Danes slovenski človek verjame samo še v dejanja. Ne več v besede.

Ob največjem smo veliki. Ne meri se namreč veličina po ozemlju, tudi ne po denarju in po zvezah. Veličina je v dozorelosti, je v volji. V Termopilski soteski smo padli zato, da pridemo v zgodovino. So narodi v zgodovini, toda mnogi tako kakor Neron, ki je za to ceno dal zažgati Rim. Mi smo se pririli v zgodovino z voljo in bomo v njej ostali.

Kdo more torej reči, da Vetrinj ni velika postaja na poti slovenskega ljudstva? Tj morda kdaj gledaš nazaj z veliko grenkobo. Krivico delaš sebi in drugim. Za vsakega mora biti Vetrinj kraj velike očiščevalne peči. Tu se je očistilo zlato. Ne vem sicer, koliko si se spremenil od tedaj. Morda si že močno pozabil na vse obljube, ki si jih tedaj naredil. Zelo se bojim. Zgrabilo te je življenje in pozabljaš na tisto veliko modrost:

V dobrem se spominjaj slabega, da se ne prevzameš. Med dobrim in slabim so le prav tenka vrata. Ne veš, kdaj se odpro...

SLOVO OD VETRINJA

Morda se spomniš, prijatelj, krasnega poslovilnega koncerta, ki je bil neko nedeljo popoldne na grajskem dvorišču. Slovenski ljudje so se poslavljali od Vetrinja. Ob poslovilnem govoru dr. Joža Basaja si morda skril oči. Bilo ti je hudo. Zdaj so pota vodila naprej.

Gledal si polje, ki je ležalo pred teboj. Tu si živel dva meseca. V dveh mesecih si preživel več kakor mnogi v desetih letih. Mogoče bi mogel zapisati: več kakor mnogi v sto letih. Z ljubeznijo si se oklenil že vsake stvari na tem polju. Ljub ti je bil vsak prostorček, vsaka bil, vsak grm. Cerkev ti je bila dom. Stara poslopja so ti budila preteklost. S sklenjenimi rokami se je nekoč tu sprehajal beli menih, molil in z očmi božal to zemljo. Zdaj ti hodiš po njegovih stopinjah. Koliko stoletij je vmes! Kako je čas čudovit, kajne? Osm stoletij se stisne v en sam dan.

Vigilije so nekoč v zboru peli menihi v tej cerkvi; koral je grmel med stebri. Zdaj je dva meseca vekala tvoja molitev.

In zdaj odhajaš. Naprej. Ne veš, ali te bodo stisnili kam med gore ali boš morda prišel v ravnino, od koder boš gledal na Karavanke.

Razteplo se je veliko gnezdo. Kellerberg, št. Vid na Glini, Lienz, špital na Dravi, Liechtenstein prj Judenburgu itd. Na vse konce so šle poti. Najdaljša po stari poti proti Liencu. Morda je nekoč po njej hodil tvoj preded in prababica, ko sta romala k Sv. Krvi tam pod Velikim Klekom.

Hudo je bilo tedaj. Vsako slovo je bridko. Nabereš si znancev, prijateljev. Mlade ljubezni so zrasle...

Toda zdaj si našel barake. Prišel si v Leseno mesto. Ni ti bilo treba

več stanovati pod vozom. Imel si nov majčken dom. Našel si delo, začel si živeti. Še so tji ostali križi. Lažji so bili vendarle.

Potlej so se začeli odpirati svetovi. Vedel si, da se boš moral odločiti. Amerika, Kanada, Avstralija, Argentina itd. Komaj si vedel, kje je ta svet. Toda življenje je klicalo. In si se odločil. Ne vem, kam, toda odšel si po svetu. Morda sva blizu skupaj, morda sva daleč vsaksebi. Vseeno. Svet je danes tako majhen, da si lahko podava roke. Verjemi!

Za slovo prvih je bilo romanje v Vetrinj. Moda si bil zraven tedaj. Morda si tedaj poslednjič objel z očmi Vetrinjsko polje, zadnjič stal na kraju kjer si bil dva meseca doma.

Morda si blagoslovil to polje tedaj. Po pravici! Veliko ti je dalo.

In potlej si šel. Zaboje si imel in kovček. To je bilo tvoje imejte. Segel si znancem v roke — in začela se je pot. Na vlak in na ladjo.

In danes več: med domom, kjer si se rodil, in med domom, kjer živiš danes, je velika postaja — Vetrinj.

Vetrinj!

Intervencije dr. Mihe Kreka glede vračanja domobrancev

Dr. Miha Krek je zvedel v Rimu za vračanje domobrancev in drugih protikomunističnih borcev in njihovih svojcev tedaj, ko je ležal v bolniški postelji po operaciji. Kljub težkemu položaju, v katerem se je nahajal, je v bolniški postelji napisal več pisem in jih poslal na vojaške oblasti, na politike in na svoje prijatelje, roteč in proseč, naj ustavijo vračanje protikomunističnih borcev in beguncev in preprečijo pokole. V dr. Krekovi zapuščini so našli kopije teh dopisov in nekaj teh bomo objavili v našem listu.

Pismo maršalu Alexandru

Rim, 7. junija 1945

Vaša ekselencija!

Danes mi je bilo sporočeno, da so zavezniške vojaške oblasti na Korškem, zlasti generalni major Murray, poveljnik 6. britanske oklopne divizije, izročile v času od 27. do 31. maja 11.000 slovenskih častnikov in vojakov domobrancev Titovim partizanom v Jugoslavijo.

Ti močje so bili kljub vsemu drugačnemu zunanjemu izgledu njihove vojaške organizacije jugoslovanski in slovenski patrioti, ki so se borili samo proti komunističnim partizanskim tolpom, braneč domove in življenja slovenskega ljudstva in istočasno delali za cilje Združenih narodov. Mnoge

od njih so Nemci zaprli in drugače kaznovali zaradi njihovega prozavezniškega delovanja. Zbežali so iz svoje rodne domovine zato, da bi dobili zavetje in zaščito pri britanskih silah. Vse podrobnosti dogodkov, ki so s tem v zvezi, so popisane v priloženem poročilu.

Ne morem kontrolirati vseh podatkov in števil, toda tudi če so dejstva kot celota resnična, — še vedno sem prepričan, da ne more biti v interesu zaveznikov in Angležev, da bi se morala moj narod in domovina nasilno podvreči komunistični diktaturi.

Zato Vas, Ekselenca, najponižneje prosim naslednje:

1) Ustavite sleherno vračanje Slovencev in Jugoslovanov Titovim komunističnim vojaškim oblastem;

2) Preskrbite zadovoljivo zavezniško kontrolo v Sloveniji in Jugoslaviji, da bo pobijanje našega demokratskega ljudstva ustavljeno;

3) Če je mogoče, naj življenja vrnjenih mož zaščitijo zavezniške misije. Častnikj in več sto vojakov je že bilo pomorjenih takoj po njihovi vrnitvi v Jugoslavijo. Nekateri so morda še živi.

S spoštovanjem

dr. Miha Krek

Pismo ministru Richardu Law-u

Rim, 7. junija 1945

Dragi Sir!

To pismo Vam pišem iz postelje, na katero sem priklenjen po operaciji. Zelo mi je žal, da Vas nadlegujem, toda novice, ki sem jih danes dobil, so tako izredne, tako strašne, tako neverjetne, da ne morem kaj, da ne bi smatral za svojo dolžnost informirati Vas o tem in Vas prositi za takojšnjo pomoč.

V dneh od 17. do 31. maja so britanske vojaške oblasti na Koroškem izročile 11.000 mož slovenskih domobrancev Titovim partizanskim vojaškim oblastem v Jugoslaviji.

Nekateri od njih so bili takoj po povratku na jugoslovansko ozemlje ustreljeni, zlasti vsi četniki in častniki četnikov in domobrancev.

Iz priloženega poročila boste videli, kako se je to zgodilo. Vi veste, Sir, da so bili domobranci v svojih ciljih in namenih patriotični, narodni, prozavezniški in probritanski. Vi veste, koliko od njih so Nemci zaprli in da niso nikdar prenehali s svojim delom proti osnim silam. Nikdar se niso borili proti nobenemu od zavezniških narodov. Bili so samo domača policijska sila, ki je ščitila lastnino in življenje slovenskega demokratskega prebivalstva pred poboji in napadi Titovih komunističnih tolp. Njihov edini sovražnik so bili jugoslovanski Titovi komunisti.

Zato Vas najponižneje prosim, da se zavzamete za zadevo in da, kolikor je le mogoče, dosežete naslednje:

1) Slehernu vračanje demokratskih Jugoslovanov, ki so zbežali iz svojih domov, išoč zavečja in zaščite pri britanskih in zavezniških silah, naj se ustavi;

2) Kolikor je še od vrnjenih mož živih, naj britanske misije v Sloveniji zagotovijo njihovo varnost in naj ustavijo streljanje, obešanje in deportacijo slovenskega prebivalstva;

3) Slovenskim beguncem, ki sedaj živijo na prostem in v najbolj revnih okolnostih, naj bo zagotovljena podpora in pomoč, da bodo mogli preživeti dobo preizkušenj;

4) Na podlagi Jaltskih sklepov naj britanske oblasti takoj intervenirajo v Sloveniji in v vsej Jugoslaviji, da bi zagotovile vsaj minimum svobode ter štiri svoboščine Združenih narodov.

Prosim Vas, Sir, pozdravite Vašo gospo in Vam zagotavljam, da os'ajam Vaš

dr. Miha Krek

Nočni pokop

Po gozdnem kolovozu
v brezsnježni zimi
tri postave se spotikajo
ob drevesnih koreninah.
Šibak je soj zvezza.

„Stoj! Na levo!“
„Kam? V resje?“

Z rokami Jurij ruje resje.
Ni lopate, krampa ni.

„Lezi!“
„Tovariša... Sinčki trije...“
„Molči! Izdajalec! Lezi!“

Med klicanjem Boga,
sinov imen

pokleka trudno v hladno prst...

Borovci v hladnem vetru zašumè.
Blisk in pok.
Telesa krčevit drget.
Jurij splaval je na oni svet.

Zmrzlo resje
je hladna le odeja.

—
Tolaži sinčke mati
skozi solza kopreno:
„Prišel bo atej...!“

Toda ateja ni in ni...

O. M.

Sovjetska zveza – velik sovražnik Slovencev

Zanimive, a za nas Slovence boleče izjave, je podal v „Delu“ z dne 2. oktobra dr. Aleš Bebler, ki se nanašajo na mirovna pogajanja glede Trsta, Gorice in Koroške. 26 let po koncu vojne smo mogli iz ust enega vodilnih slovenskih komunistov zvedeti, da je bila Moskva tista, ki je v odločilnih trenutkih pustila slovenske zastopnike na cedilo.

Prvič se je to zgodilo v juniju 1945. Angleški general Alexander je v imenu zahodnih zaveznikov postavil Titovi vladi zahtevo, naj jugoslovanska vojska zapusti Trst, Gorico in Pulj, iz česar je nato nastal pas A. Jugoslovanski komunisti so o tej zahtevi takoj obvestili Moskvo. Toda Moskva je trdovrsto molčala. Ko je potekel anglo-ameriški rok za izpraznitev Trsta in ostalih mest, sta morala Tito in Kardelj pristati na umik. Kasneje so v Moskvi jugoslovanskim politikom očitali, da so hoteli Sovjetsko zvezo zaradi Trsta pognati v novo vojno. Tega pa Stalin ni hotel in zato iz Moskvo niso nič odgovorili.

Drugič je Sovjetska zveza Slovence izigrala spomladi leta 1946 tik pred pariško konferenco. Boj je šel za tem, katera linija nasproti Italiji naj se sprejme: francoska, ki je Gorico dajala Italijanom, ali pa sovjetska, ki je vključevala tudi Gorico in druge kraje onstran tega mesta v korist Jugoslavije. Kar naenkrat je Molotov, ne da bi obvestil Kardelja in Beblerja, sprejel v celoti francosko linijo. Kasneje je Bebler zvedel, da so bile zahodne velesile, če bi sovjetska diplomacija trdo držala, že pripravljene francosko linijo tako popraviti, da bi Gorica pripadla Jugoslaviji, Trst pa bi postal mednarodno mesto.

Ko se je zadeva končala, je Molotov vprašal Beblerja, če je zadovoljen. Slednji je upravičeno rekel, da ne. „Kako da ne?“ je bil Molotov začuden. Bebler je odgovoril, da bodo v bodoče Slovenci popolnoma odrezani od morja. In odgovor: „Naj ima že vsak okraj svoje morje?“ Za Molotova je bila Slovenija le okraj, ki morja ne potrebuje.

Tretjič pa je Moskva izdala Slovence, ko so namestniki zunanjih ministrov v Londonu pripravljali mirovno pogodbo z Avstrijo. Spet je bil Molotov tisti, ki je Jugoslovanom sporočil: „Meni se zdi, da meje z Avstrijo ni mogoče spreminjati in da bo morala ostati taka, kot je.“

Končno Bebler po vseh teh diplomatskih neuspehih jugoslovanske partije, za katere je bil s Kardeljem soodgovoren, mirno da sam sebi odvezo z besedami: „Sam sebi ničesar ne očitam in mislim, da sem storil, kar sem mogel. O tej meji, ki je sedaj, ni treba več polemizirati, jeli je dobra ali ne in ali bi jo premaknili še kdaj. Mislim, da je pravilna naša linija, da jo zaradi našega stališča o mirnem sožitju narodov raznih družbenih sistemov potrdimo kot dokončno in ne delamo na to, da bi se premaknila, ampak le, da bi postala čim bolj prehodna.“

Res je, da se v mirnem času mej ne da premikati — čeprav so krogi v Italiji, ki se za to še vedno navdušujejo — res je pa tudi, da je bil čas, ko bi se to moglo zgoditi, če bi Jugoslavija imela demokratično vodstvo, namesto komunistične partije, demokratične stranke, namesto Moskve, kot zaveznika pa zaveznike v Severni Ameriki ali Angliji.

N. T.

PRODANE DUŠE

Komunistična stranka v Avstriji je slabotna in v avstrijskem političnem življenju prav malo pomeni. Razumljivo je, da z vodstvom te stranke njenj kremeljski gospodarji niso zadovoljni in zahtevajo bolj uspešno delo in boljše rezultate.

Ker pa avstrijska komunistična stranka pri Nemcih ni mogla ničesar doseči, se je vrgla na narodne manjšine v Avstriji. Pri vsaki narodni skupini je vodstvo KP poiskalo nekaj mlajših ljudi, ki so za dobro plačilo sprejeli službo agitatorjev in propagandistov za komunizem. Ti agenti so tudi dobili denar za tiskanje časopisa v svojem jeziku; nekaterim ga pa kar sami tiskajo v svoji tiskarni na Dunaju. Na ta način se je avstrijskemu komunističnemu vodstvu posrečilo vriniti svoje agente med Čehe, Slovake, Hrvate in Slovence, ki žive v avstrijski republiki.

Nas zanima zlasti delovanje avstrijske KP med Slovenci. Na Dunaju so poiskali nekaj tam študirajočih slovenskih visokošolcev iz Koroške, ki so bili znani po svoji levičarski usmerjenosti. Tem so dali na razpolago sredstva za izdajanje časopisa, ki si je nadel ime „Kladivo“. Zagotovili so nagrado tudi urednikom in nekaterim stalnim sodelavcem „Kladiva“. Naloga „Kladiva“ je po zamisli vodstva KP na Dunaju najprej — v prvi fazi — razbiti enotnost koroških Slovencev s tem, da oblatijo vse dosedanje javne delavce in še posebej Mohorjevo družbo, ki ima zgodovinske zasluge za ohranitev slovenstva na Koroškem. Ko pa bo razkol med Slovenci popolen in ne bo več treba skrivati prave barve, bo sledila druga faza: množično pridobivanje Slovencev za komunistično stranko.

Razumljivo je, da slovenski komunistični oziroma od komunističnega režima plačani tisk hvali pisanje „Kladiva“. Tako hvalo smo brali v ameriški „Prosveti“, v tržaškem „Novem listu“, v ljubljanskem „Delu“ in ostalem režimskem časopisju v domovini. Zelo pa nas je začudilo, da tudi londonski „Klic Triglava“ prijazno piše o „Kladivu“ in kladivarjih; tako prijazno, kakor je včash pisal o slovenskih levičarskih dijakih na Dunaju, ki so organizirali divjo gonjo zoper p. Tomažiča in hoteli spraviti „Korotan“ v komunistične roke.

Zoran

✠ Stane Bitenc

Dne 18. decembra 1971 se je steklo zemsko življenje našemu zvestemu članu in odborniku, zavednemu Slovencu in odločnemu protikomunistu Stanetu Bičencu. Poko'ni se je rodil pred 59. leti na Gorenji Savi pri Kranju. Diplomiral je na pravni fakul'teti v Ljubljani in nato nastopil službo na Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

Takoj ob začetku druge svetovne vojne se je pridružil Slovenski legiji, in leta 1942 je odšel na teren kot častnik prostovoljec v Vaške straže. Z vaškimi stražarji se je tudi umaknil na Turjak in od tam v Ljubljano, kjer je bil med prvimi častniki tedaj ustanovljenega Slovenskega domobranstva. S svojimi fanti vojaki je obhodil vso Dolenjsko in se boril skupaj z majorjem Križem, stotnikom Meničaninom in podpolkovnikom Cofom. Ob koncu vojne ga je pot vodila v Vetrinj in nato v Argentino, kjer se je žilavo spoprijel z bojem za lepše življenje v svobodi. Postavil si je lep dom v Castelarju pri Buenos Airesu, kjer je srečno živel v krogu svoje številne družine. Ni se pa izogibal javnega dela, zlasti je z velikim veseljem sodeloval v Društvu SPB in tudi pri „Vestniku“.

Ze nekaj let ga je mučilo srce. Nekajkrat je že uspešno preстал napade; zadnjega napada srce ni več vzdržalo. Ko se je razširila žalostna novica o njegovi smrti, so se številni soborci in znanci zbrali ob njegovi krsti in na njegovem pogrebu, ki ga je vodil msgr. Orehar. Na grobu se je od pokojnega Staneta v imenu sošolcev, prijateljev in soborcev poslovil Miha Benedičič.

Naj ob tej priložnosti podčrtamo posebej Stanetovo načelnost in zvestobo. Kar je spoznal, da je prav, za to se je boril z dušo in telesom in ni se dal premakniti niti za ped. Bil je zvest in požrtvovalen prijatelj svojim soborcem in prav tako zvest in delaven član DSPB v Buenos Airesu.

Stane, pristno gorenjsko srce, počivaj v miru!

✠ Marijan Marolt

Dne 11. januarja 1972 je v San Martinu pri Buenos Airesu umrl Marijan Marolt, znana osebnost v slovenski politični emigraciji. Rodil se je 21. januarja 1902 na Vrhniki ter se je posvetil pravu in umetnostni zgodovini. Ze pred drugo svetovno vojno je bil doma znan gospodarski in kulturni delavec, uveljavljal pa se je tudi na političnem področju.

Ob komunistični revoluciji je kot zaveden in veren slovenski izobraženež dobro vedel, kje je njegovo mesto. Pomagal je pri organizaciji Slovenske legije v vrhniški okolici. Zlasti je krepko pomagal pri ustanavljanju Vaških straž na svojem bližnjem in daljnem področju. V Argentini je sprva opravljala razna ročna dela, nato pa je postal tajnik Slovenske kulturne akcije, katere soustanovitelj je bil. Pridno se je udeleževal na znanstvenem in leposlovnem področju. Z Maroltom smo izgubili izrednega slovenskega javnega delavca, enega izmed stebrov slovenstva v tujini.

Pokojni Marijan Marolt je bil redni član DSPB v Argentini in se je žive zanimal za vsa vprašanja, ki so zadevale bivše protikomunistične borce. Z veseljem je prebral vsako številko Vestnika in večkrat je urednike opozoril, kaj bi bilo dobro in prav, da se v listu omeni.

Na zadnji poti na pokopališče v San Martinu so ga spremili številni prijatelji in znanci ter njegovi sodelavci v organizacijah, v katerih je pokojni deloval. Bog naj mu nakloni plačilo, ki si ga je s svojim nesebičnim delom zaslužil.

✦ Zdravko Novak

Dne 28. novembra lanskega leta je v Clevelandu umrl Zdravko Novak, izredno marljiv slovenski javni delavec. Že v domovini je bil znan kot ljudski pisatelj in to delo je nadaljeval tudi v zdomstvu. Posebno znan je bil in bo ostal zaradi svoje vneme po zbiranju vse zdomske literature, saj jo je začel zbirati v taborišču in izdal šapirografirano poročilo o izdanih delih, kar je pozneje nadaljeval v „Zborniku S. S.“.

Pokojni Novak je bil aktiven član Tabora. Včasih je našo organizacijo tudi ostro napadel. Kljub temu zasluži, da mu v „Vestniku“ posvetimo nekaj vrstic.

V boleznj so ga obiskali tudi zastopniki Zveze društev slovenskih protikomunističnih borcev. Te zastopnike je pred smrtjo pokojni Novak prosil, naj mu oprostite, če je bil preoster, in izrazil je svojo zadnjo željo: **naj njegovo krsť nesije člani obeh borčevskih organizacij in naj naredi vse, da se borci zopet združijo.** In tako so na njegovo željo in željo družine nosilj pri pogrebu krsto z njegovim truplom: Franc Hočevar in Branko Pogačnik od Tabora, Rudi Knez in John Petrič za Društvo Najsvetejšega imena Marije Vnebovzete ter Karel Mauser in Jože Melaher od Društva slovenskih protikomunističnih borcev. G. Melaher je zastopal tudi Narodni odbor za Slovenijo. Mašo zadušnico so darovali dr. Pavel Krajnik, misijonar Cukale in rev. Gaber.

Bog daj, da bi se zadnja želja pokojnega Zdravkova Novaka kmalu izpolnila. Naj počiva v miru!

Ponovna izpopolnitev Narodnega odbora

V lanski tretji številki „Vestnika“ smo poročali o izpopolnitvah Narodnega odbora za Slovenijo, ki so se izvršile po smrti dr. Mihe Kreka. Omenili smo, da je med drugimi prišel v Narodni odbor tudi g. Jože Melaher, ki se je med drugo svetovno vojno na južnem štajerskem pod imenom „Zmagoslav“ s svojo četo boril zoper naciste in komuniste. Tedaj smo omenili, da sta ostala v NO še dve mesti nezasedeni. Sedaj sta na ti dve mesti prišla zopet dva izrazita in odločna protikomunistična borcea g. Franjo Sekolec in g. Otmar Mauser.

G. Sekolec je bil med prvimi, ki se je leta 1941 včlanil v Slovenski legiji. Po turjaški tragediji je stopil v Slovensko domobranstvo. Sedaj živi v Angliji. G. Otmar Mauser se je kot 17-letni fant leta 1944 javil k domobrancem, pa so ga nemške okupacijske oblasti prisilile, da je moral ostati na svojem delovnem mestu v Kranju. Je pa bil ves čas v tajni zvezi s protikomunističnimi borci in jim po vseh svojih močeh pomagal.

Izpopolnitev NO z izrazitimi in delovnimi slovenskim; protikomunističnimi borci je dokaz, da veje v tej naši najvišji politični ustanovi pravi slovenski in odločno protikomunistični duh.

PISMA UREDNIŠTVU

Naš cilj

Dragi g. urednik! Zdi se, da nekateri nimajo pravih pojmov o poslanstvu, ki ga nam je naložila zgodovina. Naše poslanstvo doma je bilo, da branimo domovino pred komunističnimi tolkami. Prijeli smo za puške in šli v boj. Zarad slepote zapadnih zaveznikov smo to bitko začasno izgubili. Toda s tem ni prenehalo naše poslanstvo. Nismo sedaj v tujini, da sedaj tukaj počivamo in umremo, ampak da živimo in se še naprej borimo — seveda z drugimi sredstvi kot smo se borili doma — za ideal svobode in človeškega dostojanstva.

Še vedno mora biti naš ideal in naš cilj: **osvoboditi domovino**. Ni drugega cilja. Ta cilj mora prežeti vse naše javne delavce in sploh vso politično emigracijo. Ko bo ta cilj dosežen, potem „bomo sami poiskali grobove vseh Slovencev, ki so umrli v času apokalipse od leta 1941 do danes in jim izkazali čast kot se mrtvim spodobi (glej „Našo izjavo“, Vestnik 1971, str. 2). Kdor postavlja drugačne cilje, vnaša zmedo v naše emigrantske vrste.

Protikomunisti ali nekomunisti

Bralj smo, da je „sredi maja 1942 šlo na teren prvih 17 idealistov — protikomunistov, ali bolje rečeno ne komunistov“ (Tabor, 1971, str. 290).

Ne vemo, zakaj je pisec imenoval člane štajerskega bataljona nekomuniste. Znano nam je — in to lahko potrdi g. Ivan Korošec, ki je bil tedaj med tistimi 17 idealisti — da so bili v štajerskem bataljonu sami odločni protikomunisti in da so odšli na teren z namenom, da se bore proti komunistom. Zato se nam zdi prav, da te borce imenujemo protikomuniste in ne samo nekomuniste.

Janežič

Kako je treba delati?

Uredništvu Vestnika! — V razgovoru z rojaki sem že večkrat slišal to-le: „Saj bi rad kaj naredil za naši stvar, pa ne vem, kje prijeti in kako začeti, in tudi je vprašanje, ali se „splača“ in če bi delo imelo kak uspeh.“

Teh pomislekov naših komodnih rojakov sem se spomnil te dneve, ko sem bral, kaj vse je storil naš soborec Otmar Mauser iz Kanade ob obisku Tita v Kanadi. Nič ni spraševal, kaj bi naredil in kje bi začel in tudi ne, al se „splača“ ali ne, ampak se je vsedel za pisalni stroj in napisal 50 pisem in jih razposlal vsem kanadskim ministrom, mnogim senatorjem in poslancem vladne in opozicijske skupine, cerkvenim dostojanstvenikom, direktorjem časopisov, univerzi v Halifaxu (ki je podelila Titu doktorski naslov) itd. V teh pismih je orisal strahote, ki jih je komunistični režim s Titom na čelu napravil Slovincem in ostalim narodom v Jugoslaviji med komunistično revolucijo, in kakšne krivice jim povzroča še danes.

Da se je to delo „splačalo“ in torej imelo uspeh, je dokaz v tem, da je velika večina oseb, katerim je Mauser pisal, na pismo odgovorila. Tako je bilo 50 vodilnih kanadskih osebnosti ponovno seznanjenih s slovenskimi problemi.

Pomislite, kakšen učinek bi imelo na ameriško javnost, ako bi vsek slovenski izobraženec ob Titovem obisku napisal vsaj 10 (ne 50) pisem vplivnim in odgovornim osebam. — Tistim, ki ne vedo, kje prijeti za delo in kako začeti, naj bo za zgled delo našega soborca Otmarja Mauserja.

Dr. H.

Vsem borcem toplo priporočamo najnovejše delo, ki je že petindvajseto delo našega zveznega predsednika, pisatelja

Karla Mauserja:

NA OZARAH

je to zbirka najlepših Mauserjevih črtic, raztresenih po raznih revijah in knjigah, ki jih je zbral in uredil prof. Janez Sever ter jih je Slovenska kulturna akcija založila in izdala za 25-letnico našega zdomstva.

Vsem rojakom, posebej pa še vsem domobrancem toplo priporočamo obširno povest iz domobranskega življenja

HUDA PRAVDA

ki jo je napisal domobranec-pisatelj Lojze Ilija, izdala in založila pa jo je Slovenska kulturna akcija.

V zmešnjavi naših časov je prav, da si znova osvežimo spomin na tiste čase, ko ni bilo ne kompromisarstva, ne koeksistence, ne kapitulanstva in ne obiskov v sovražnem tabor.

VSEBINA: Preprostost, zaupanje, pogum (Karel Mauser) — Slovenski čas (Tibor Tabor) — Senator Lausche v Ljubljani — o Katynskem umoru (dr. Tine Debeljak) — še ena beseda o sožitju ali koeksistenci (P. W. van Straaten) — Vetrinjsko polje (Karel Mauser) — Intervencije dr. Mihe Kreka glede vračanja domobrancev — Nočni pokop (O. M.) — Sovjetska zveza — velik sovražnik Slovencev (N. . — Prodane duše (Zoran) — V spomin: Stane Bitenc, Marijan Marolt, Zdravko Novak — Ponovna izpolnitev Narodnega odbora — Pisma uredništvu

Correo
Argentino
Suc. 7

TARIFA REDUCIDA
Concesión No. 6830

Propiedad Intelectual
No. 1.036.986 - 16/2/1970
Ramón Falcón 4158, Bs. As.